

PROVINCE
de NAMUR

Culture
Musée Félicien Rops

oktober 2014

Adolphe Willette

(1857-1926)

*J'étais bien plus heureux
quand j'étais malheureux !*

Félicien Rops
Museum

18/10/14 ► 11/01/15

Inhoudstafel

Tentoonstelling
van 18 oktober 2014 tot 11 januari 2015

Adolphe Willette

(1857-1926)

J'étais bien plus heureux quand j'étais malheureux !

- 3 Het parcours van de tentoonstelling
- 6 De catalogus van de tentoonstelling
- 9 Biografie
- 10 Culturele en pedagogische programmatie
- 11 Rechtenvrije beelden voor de pers
- 14 Félicien Rops Museum, Provincie Namen

Het parcours van de tentoonstelling

Het gaat om de eerste monografische tentoonstelling gewijd aan Léon Adolphe Willette (Châlons sur Marne 1857 – Parijs 1926). Dit initiatief van het musée d'Art et d'Histoire Louis-Senlecq in L'Isle-Adam en het Félicien Rops Museum in Namen is de tweede samenwerking tussen de beide instellingen. Ze werkten voor de eerste keer samen rond de tentoonstelling "Pour Rire ! Daumier, Gavarni, Rops et l'invention de la silhouette", die liep van 2010 tot 2011 en een confrontatie voorstelde tussen deze 3 meesters van de karikatuur.

De gemeenschappelijke interesse van beide musea voor de geschiedenis van pers-tekeningen en voor het talent van graveerders en lithografen in de tweede helft van de 19de eeuw was de aanzet voor het herontdekken van de carrière van Willette. De tentoonstelling is thematisch georganiseerd en verkent de diversiteit van het werk van de kunstenaar.

100 werken (originele schilderijen en tekeningen, affiches, foto's, tijdschriften) worden voor de eerste keer aan het publiek voorgesteld dankzij openbare instellingen (musée des Arts Décoratifs, musée Carnavalet, musée de Montmartre, Bibliothèque Forney, Mobilier national, Genève: musée du Petit Palais) en tal van privéverzamelaars die ze in bruikleen hebben aangeboden.

« J'étais bien plus heureux quand j'étais malheureux ». Portret van de kunstenaar als Pierrot

Adolphe Willette was de zoon van kolonel Willette en de kleinzoon van een officier van het eerste Keizerrijk. Reeds tijdens zijn moeilijke jaren op het internaat van het lyceum van Dijon was hij gepassioneerd door tekenen. Na drie jaar leerling te zijn geweest bij Cabanel aan de École des beaux-arts houdt hij er een bewondering op na voor de "mooie stijl", maar heeft hij ook zijn observatiezin aangescherpt voor volkse taferelen.

Deze combinatie van het dagdagelijkse met het allegorische wordt als snel kenmerkend voor zijn stijl. De liefde bracht hem samen met Christiane Bastion, bijgenaamd Cri-Cri, model en eigenares van een klein huisje in de rue Saint Lazare. Door dit toeval was hij tussen 1886 en 1899 vaak te zien in L'Isle-Adam. En net verschillende werken die vrienden van Willette uit Adam aan het musée d'Art et d'Histoire Louis-Senlecq hebben geschonken, vormen het vertrekpunt voor deze herontdekkingstocht van de kunstenaar. Er werd gekozen voor een monografische tentoonstelling en een publicatie, waarbij aan de beste specialisten werd gevraagd de talrijke aspecten van het leven en werk van Willette te belichten. Daarom juist kunnen de twee instellingen het publiek een portret bieden van een ambigu kunstenaar. Willette was de melancholische bezieler van een samenleving die zich overleverde aan plezier en hij stelde burgerlijke pretenties in vraag. Hij was een verloren dichter in de wereld van publiciteit en reclame, een verliefde Pierrot, door het leven stilaan veranderd in een conservatieve kwezel. Willette ontroert door al zijn tegenstrijdigheden.

Een bohème figuur van Montmartre aan het fin de siècle

Vanaf het begin van de jaren 1880 maakt Willette deel uit van de bohème van Montmartre en draagt hij bij tot de mythe ervan. In die periode ook roept hij zijn artistieke dubbelganger Pierrot in het leven. In 1889 verschijnt *Les Nuits à Paris*¹, door Rodolphe Darzens gepubliceerd en door Willette geïllustreerd. Daarmee treedt Montmartre toe tot het pantheon van de plaatsen van vertier die kunstenaars en nieuwsgierigen uit de hele wereld lokken. Misschien hebben Félicien Rops en Adolphe Willette elkaar in 1893 wel ontmoet op deze bekende plek van vermaak. Want uit een brief van Rodolphe Salis², gedateerd 23 maart

*J'étais bien plus heureux
quand j'étais malheureux*
1906
photographie anonyme
Collection privée
© Henri Delage

1896 en gericht aan Félicien Rops, blijkt dat deze laatste een belangrijke rol speelde voor de Parijse bohème. In de brief vraagt Salis namelijk aan Rops om een serie van de bekende *Sataniques* te kopen waarmee hij de muren van zijn cabaret wil decoreren. Misschien waren deze gravuren van Rops wel opgehangen dichtbij het decor van Willette, ze hebben alleszins een invloed uitgeoefend op verschillende van zijn werken, in het bijzonder op *Le Mauvais Larron* of *La Tentation de Saint Antoine* (respectievelijk uit 1883 en 1911). Al in 1906 wees de schrijver Henri Detouches immers op gelijkenissen tussen de twee kunstenaars in een werk getiteld *Les Peintres de la femme intégrale*, waarin artikelen over Rops, Willette en Rodin³ waren opgenomen.

Willette de melancholische schilder

Willette werd beïnvloed door de symbolistische kunstenaars, zijn tijdgenoten, maar haalde tevens inspiratie bij de schilderstraditie van de 18de eeuw en in het bijzonder die van Fragonard en Watteau. Zijn dubbelganger Pierrot is wel degelijk een afstammeling van Gilles de Watteau, maar bovenal is hij de incarnatie van de melancholie die heerst rond de eeuwwisseling⁴. Het avontuur van het dagblad *Le Pierrot*, dat hij oprichtte samen met de dichter Émile Goudeau maar al snel uitdraaide op een faillissement, liet Willette achter met bedrogen verwachtingen⁵. Willette zoekt daarop zijn toevlucht tot een gedesillusioneerde held met al zijn tegenslagen. In 1884 schildert hij zijn meesterwerk, *Le Parce Domine*, en het blijkt al snel het manifest van een levenloos fin de siècle. De virtuositeit van de kunstenaar kende een hoogtepunt tussen 1880 en 1890 en werd op dat moment gekenmerkt door een pittige elegantie en spotternij, fabrieksmerk van een bepaalde “Franse” houding. Willette drukt dus zijn stempel op de muren van de cabarets van Montmartre tot aan de place de Clichy, waarvan hij de decors maakt. Jammer genoeg hebben we enkel kennis van deze werken aan de hand van beschrijvingen van zijn tijdgenoten of zeldzame foto’s.

De schilderkunst van Willette is te zien op het Salon tot in het midden van de jaren 1920, maar sinds het begin van de 20ste eeuw verliezen zijn schilderijen hun melancholisch aura. Het is de periode van de officiële bestellingen en tal van werken voor de reclamewereld. In 1916 geeft Guillaume Apollinaire een definitie die zeer exact deze paradoxale aspecten analyseert: “*De kunst van Willette is vooral een charmante combinatie van intellect en poëzie, schilderkunst en gezang, allegorie en het leven zelf. Op zijn schilderijen zien we vooral vrolijke en onbezorgde gezichten, maar we ontdekken er ook melancholie. Figuren zoals die van Pierrot, Columbine, dromers, guitige meisjes met mooie borsten, de Eva van Montmartre, die de slang heeft genomen om touwtje te springen, en Willette zelf, allen personages die zachtjes glimlachen en charmeren / En droef zijn zoals de liefde zelf*”⁶

Adolphe Willette
Parce Domine, détail

1884, huile sur toile
199 × 390 cm

Paris, musée de Montmartre
© musée de Montmartre
dépôt du musée Carnavalet

Adolphe Willette
Le Rêve de la Lorette

sans date, huile sur toile
205 × 113 cm
Collection privée
© Henri Delage

-
- 1 – Rodolphe Darzens, *Nuits à Paris*, geïllustreerd met 100 schetsen van A. Willette, Parijs, E. Dentu, 1889.
 - 2 – Rodolphe Salis, eigenaar van het cabaret *Le Chat noir*, oud-medeleerling van Willette aan de École des beaux arts, kreeg van Willette de bijnaam rode ezel.
 - 3 – Henri Detouches, Félicien Rops en A. Willette, les peintres de la *Femme intégrale*, titelblad in kleur van F. Rops, originele lithografie van A. Willette, Parijs, Librairie Lecampion, A. Blaziot, Éditeur, 1906.
 - 4 – Willette wijst duidelijk op de invloed van *Odes Funambulesques* van Théodore de Banville, 1857, op zijn personage.
 - 5 – *Le Pierrot* wordt opgericht in 1888, de publicatie ervan wordt stopgezet in 1891.
 - 6 – Guillaume Apollinaire, *L’Intransigeant*, n°11 152, 26 januari 1911, p.2.
- * Vers geciteerd uit “Promenade Galante”, Théodore de Banville, *Rimes dorées*, 1875.

Willette de tekenaar. Een panorama van de geïllustreerde pers tussen 1880 en 1918

De ideeën die Willette telkens weer verdedigt wanneer hij samenwerkt met de pers, zijn paradoxaal en tegengesteld en getuigen veeleer van een sterke protesthouding dan van een coherente politieke lijn. Door deze ontastbare dimensie en het gewelddadige karakter van sommige tekeningen is Willette vervallen in extremen, wat nog steeds een smet werpt op zijn gehele carrière. Maar nu is de gelegenheid dit te analyseren en in een historisch perspectief te plaatsen. Als we het hebben over het grote aantal tekeningen dat Willette heeft geproduceerd voor onder andere *Le Courrier français*, waarvan hij 24 jaar lang medewerker was, *Le Rire*, *Le Chat Noir*, *L'Assiette au beurre*, of zijn eigen dagblad, *Le Pierrot*, dan vertellen we eigenlijk het avontuur van de geïllustreerde pers tijdens de IIIe Republiek en tot aan het einde van de Eerste Wereldoorlog.

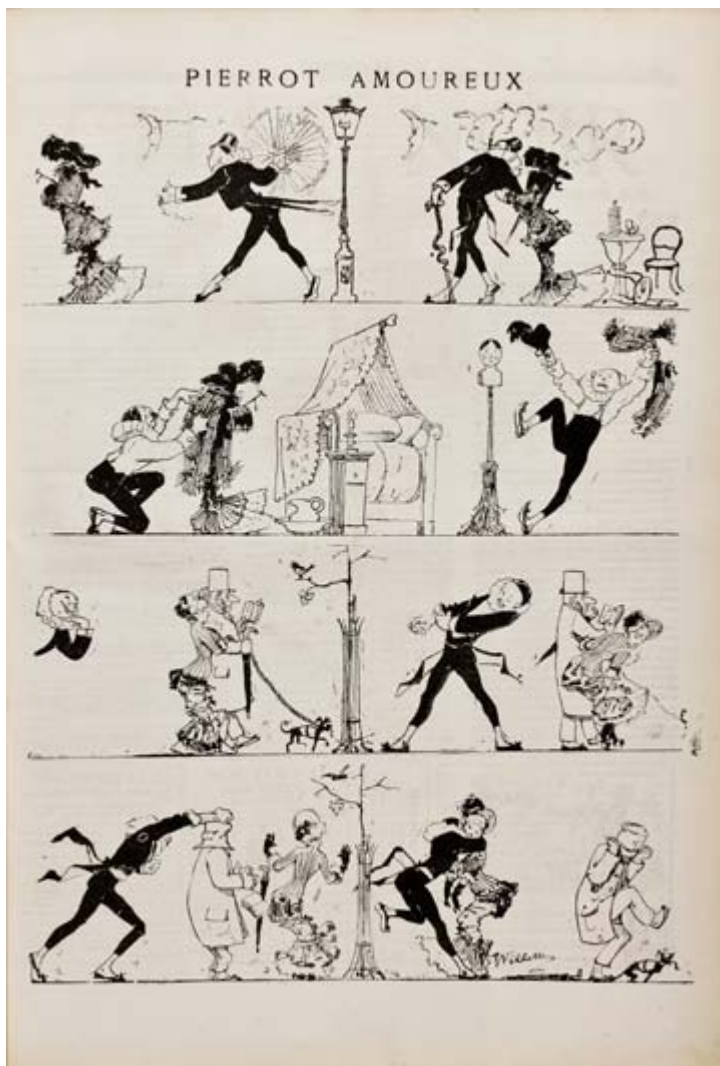
“Willette heeft tal van politieke standpunten ingenomen, die soms veranderden en vaak zelfs contradictoir waren [...] Willette houdt van revoluties [...] verdedigt de openbare orde, hij vereert het leger zonder zichzelf echter enige antimilitaristische gevoelens te ontzeggen”, benadrukt Bertrand Tillier, professor hedendaagse kunstgeschiedenis aan de Université de Bourgogne, in zijn bijdrage aan de catalogus van de tentoonstelling.

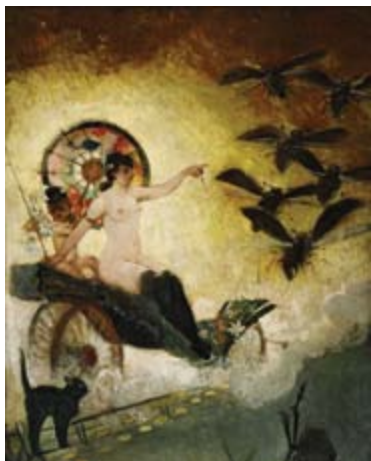
Adolphe Willette
*Les Petits oiseaux meurent
 les pattes en l'air*
 dessin original paru
 dans *Le Chat noir*
 du 12 janvier 1884
 15,5 × 11 cm
 Collection privée
 © Henri Delage

Adolphe Willette
Les  trennes de Marianne
Le Rire rouge n 7
 2 janvier 1915
 Collection privée
 © Henri Delage

Adolphe Willette
Pierrot amoureux
Le Chat noir n 13
 8 avril 1882
 Paris, musée de Montmartre
 © Henri Delage

De catalogus van de tentoonstelling

224 pagina's
266 illustraties
Éditions Lienart
verkoopprijs aan het publiek : 32 €

Adolphe Willette (1857-1926)

J'étais bien plus heureux quand j'étais malheureux

In de catalogus zijn teksten opgenomen van een tiental specialisten, universitair en conservatoren. Dankzij een uitvoerige iconografie kan de lezer het werk van Willette ontdekken, geplaatst binnen de context van die tijd.

Inhoudstafel

Introduction

Anne-Laure Sol, directrice van het musée d'Art et d'Histoire Louis-Senlecq, L'Isle-Adam en Véronique Carpiaux, directrice van het Félicien Rops Museum, Provincie Namen

Chronobiographie

Anne-Laure Sol, directrice van het musée d'Art et d'Histoire Louis-Senlecq, L'Isle-Adam

Jeux de double : « Willette dit Pierrot »

Isabelle Collet, hoofdconservator van het Petit Palais, Parijs

La bohème de Pierrot

Jean-Didier Wagneur, Bibliothèque nationale de France, Département Littérature et art

Les délices d'un "gynophage"

Nicholas Zmely, doctor in de hedendaagse kunstgeschiedenis

Les deux Vachalcades montmartroises (1896 et 1897)

Laurent Bihl, doctor in de hedendaagse geschiedenis

La République de Montmartre

Laurent Bihl, doctor in de hedendaagse geschiedenis

Adolphe Willette et ses expositions. La presse et la coupole.

Dominique Lobstein, kunsthistoricus

Le Gavroche de Willette pour la Maison Victor Hugo

Leïla Jarbouai, conservatrice tekeningen, Établissement public des musées d'Orsay et de l'Orangerie

Willette et les commandes des Gobelins

Jean Vittet, hoofdconservator in het château de Fontainebleau

L'au-delà du décor

Nicholas Zmely, docteur en histoire de l'art contemporain

« C'est un prodige de lui-même que Willette »

Nicholas Zmely, doctor in de hedendaagse kunstgeschiedenis

Un vent de folie ou les éventails de Willette

Georgina Letourmy-Bordier, doctor in de kunstgeschiedenis

Le côté sombre de Willette : mort et antisémitisme

Phillip Dennis Cate, commissaris van de tijdelijke tentoonstellingen in het musée de Montmartre

L'affiche de candidature antisémite de Willette

Laurent Bihl, doctor in de hedendaagse geschiedenis

« Prête-moi ta plume, pour dessiner un "non" » Willette et la presse (1876-1914)

Laurent Bihl, doctor in de hedendaagse geschiedenis

Willette et les ambiguïtés du « sentiment de la Patrie »

Bertrand Tillier, professor in de hedendaagse kunstgeschiedenis, Université de Bourgogne, directeur van het Centre Georges Chevrier / CNRS UMR 7366

Willette et la guerre (1914-1918)

Laurent Bihl, doctor in de hedendaagse geschiedenis

Fragmenten uit de catalogus

Fragment uit het artikel
Jeux de double :
“Willette dit Pierrot”
van Isabelle Collet,
hoofdconservator
van het Petit Palais

“*Le Guide de l'étranger à Montmartre*, gepubliceerd ter gelegenheid van de Wereldtentoonstelling van 1900, is een bloemlezing van persoonlijkheden van de heuvel van Montmartre, waaronder Adolphe Willette, beroemd als “de protagonist van Pierrot”. Rond de eeuwwisseling wordt het personage van Pierrot, afkomstig uit de Italiaanse komedie, alom gebruikt in de mime, op gemaskerde bals, op posters, in de reclame, in de poëzie en in liedjes. Meer dan wie ook maakt Willette zich meester van deze antiheld met vele facetten om hem een plaats te geven in de folklore van Montmartre, meer nog, Willette is er de belichaming van geworden: Hij is Pierrot. Zijn vrienden van het cabaret *Le Chat noir* hebben hem deze bijnaam gegeven. Wanneer hij dus in 1888 samen met Émile Goudeau een dagblad opricht, zal Willette het natuurlijk de naam *Le Pierrot* meegeven.

Het feit dat Willette zich met Pierrot identificeert, wordt voor iedereen heel concreet op het Salon van de Société nationale des beaux-arts in 1896, waar officieel een portret wordt voorgesteld. Marcel Desboutin (1823-1902), die op dat moment in Montmartre woont, stelt een portret tentoon, een drogenaaldgravure, die onmiddellijk daarna op een volledige pagina wordt gereproduceerd in het geïllustreerde tijdschrift *L'Artiste*. Willette wordt er rechtstaand op afgebeeld in het gezelschap van een kat, die tegen zijn been aanwrijft. De kater met de ruige staart is een verwijzing naar het uithangbord van het cabaret *Le Chat noir*, getekend door Willette.

De aanwezigheid van de kat aan de voeten van de kunstenaar doet denken aan de glorie tijden van het cabaret, maar tegelijkertijd verwijst het ironisch naar het vertrek van Willette, die met Rodolphe Salis heeft gebroken om over te stappen naar het concurrerende cabaret *Les Quat'z'Arts*. Het lijkt alsof de kat trouw blijft aan de tekenaar en hem volgt in dit nieuwe avontuur.”

Fragment uit het
artikel
La bohème de Pierrot
van Jean-Didier
Wagneur,
Bibliothèque nationale
de France,
Département
Littérature et art

“De bohème van Willette is die van Pierrot. De gelijkenis tussen het wit ge-poederde personage van de Commedia dell'arte en de kunstenaar springt in het oog. Pierrot is zijn bijnaam sinds *Le Chat noir* en ook bij “les Phalanstériens de Montmartre”, een groep met een kort bestaan, waar Willette samen met Georges Auriol en Léon Riotor deel van uitmaakte. Léon Riotor schetst dit korte portret van Willette: “Ziehier Adolphe Willette, mystiek schilder met een vlijmscherp penseel, of gewoonweg Pierrot, van wie hij het gladde en raadselachtige gezicht heeft en die hij schildert in zwarte kleren. Als zoon van kolonel Willette en chauvinist haat hij de Engelsen. Als leerling van Cabanel was hij een bewonderaar van Watteau en groot liefhebber van Puvis de Chavannes. Ga zijn groot schilderij *Parce domine parce populo tuo* bekijken en zeg me of hij geen uniek dichter is?”

Door Pierrot her uit te vinden en hem in het democratisch zwart te kleden, biedt Willette zowel van zichzelf als van zijn tijd een emblematisch karakter. Hij is niet de eerste die teruggrijpt naar het universum van het Italiaanse theater: de bohème van de jaren 1840-1860 (Privat d'Anglemont, Champfleury, Banville) was reeds onder de indruk van het theater van de Funambules en de pantomime en was gecharmeerd door de toneelspeler Debureau, de conceptuele incarnatie van Pierrot.

Zoals de Goncourt grijpt Willette gefascineerd terug naar de 18e eeuw van Watteau: het raadselachtige karakter van de *Pierrot* van Willette is niet slechts het spook van de Pierrot van Watteau”

Fragment uit het artikel
*La République de
Montmartre*
van Laurent Bihl,
doctor in de heden-
daagse geschiedenis

“Het spektakel overtuigt Willette ervan zich opnieuw te wagen aan de ervaring van de Vachalcades maar dan onder een meer duurzame vorm. Hij grijpt terug naar de mode van de “politiek getinte studentengrap”, wat ten tijde van *Le Chat noir* erg in trek was, en kondigt in 1921 de onafhankelijkheid af van de Republiek Montmartre samen met Forain, Poulbot, Louis Morin en Joë Bridge. De onvermoeibare Neumont neemt de administratie op zich.

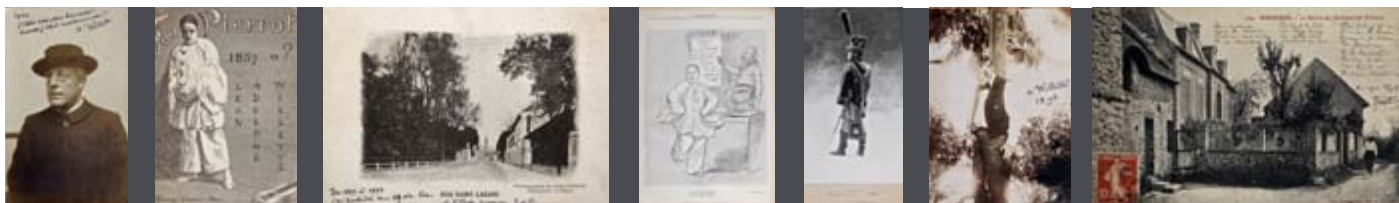
Op 7 mei vindt een feest plaats, waarbij het merendeel van de overlevenden van het vooroorlogse Montmartre samenkomt, de twee generaties door elkaar (*Chat noir en Lapin agile*). Willette wordt unaniem verkozen tot president en daaruit blijkt allicht hoe belangrijk hij is in het naoorlogse Montmartre. Begin jaren 1920 is Willette één van de meest gespotte figuren in de Parijse jetset, reeds een veteraan van een tot mythe geworden bohème en al een beetje monument voor toeristen. In 1878 echter was hij nog de jongste van de Hydropathes. Sinds de *Parce Domine* heeft hij nog weinig wezenlijks gerealiseerd. Zijn werk voor de pers begint danig verouderd te worden en zijn reclamewerk krijgt een ouderwets tintje, maar hij belichaamt datgene waarnaar de nazaten van Aristide Bruant en Salis teruggrijpen. Deze laatsten worden door hun tijdgenoten gezien voor wat ze waren, personen die alleen op geld uit waren. De prioriteit van de nieuwe “regering” van de Republiek is Willette te overhalen zijn kostuum van Pierrot niet aan te trekken, een kostuum waarin de dikbuikige zestiger wil verschijnen zonder enige bekommernis er hiermee belachelijk uit te zien.

Deze ceremonie van “scheiding van Montmartre en de Staat” (wat dertig jaar daarvoor reeds in het manifest van Cap’tain Cap stond) lokt een enorm publiek naar de top van de heuvel van Montmartre, place du Calvaire, in de Art nouveau woning van Maurice Neumont, waar de jonge Republiek zetelt.”

Fragment uit het artikel
*Willette et
les ambiguïtés du
« sentiment de la Patrie »*
de Bertrand Tillier,
van Bertrand Tillier,
professor hedendaagse
kunstgeschiedenis,
Université de Bourgogne,
directeur van het Centre
Georges Chevrier /
CNRS UMR 7366

“Op lange termijn beschouwd heeft Willette tal van politieke standpunten ingenomen, die soms veranderden en vaak zelfs contradictoir waren, wat blijkt uit zijn samenwerking met de satirische pers. Zo tekent hij tussen de jaren 1880 en 1890 soms tegelijkertijd voor de monarchistische pers (*Le Triboulet*), de republikeinse pers (*Le Père Duchêne*), de bonapartistische pers (*La Jeune Garde*) of de anarchistische pers (*Le Père Peinard, La Feuille, L’Escarmouche...*).

Hij vertoont affiniteit met nationalistische stromingen en socialistische bewegingen. Het veelvuldig voorkomen van Marianne in zijn tekeningen getuigt van zijn gehechtheid aan deze archetypische figuur, maar tegelijkertijd toont hij zich soms ook antirepublikeins. Willette houdt van revoluties -1792, 1848 en 1871 - hij verdedigt de openbare orde, vereert het leger zonder zichzelf echter enige antimilitaristische gevoelens te ontzeggen ten opzichte van militaire eenheden, die vaak hardhandig stakingen en volksoptstanden onderdrukken. Zijn tekeningen in *Le Courrier français* geven niet echt blijk van een duidelijke politieke lijn, Willette gaat op zijn gevoel af en neigt naar boulangisme, revolutionair socialisme of zelfs nationalisme. Zowel uit *Le Courrier français, Le Rire*, maar ook *La Libre Parole* (antisemitisch), *L’Assiette au beurre* (extreem liberaal) of *Le Canard sauvage* (antiklerikaal) blijkt de ongrijpbaarheid van Willette. Deze valt beter te definiëren aan de hand van zijn krachtige haat-posities dan zijn effectief lidmaatschap van bepaalde bewegingen. De tekenaar is immers anti-republikeins, anti-bonapartistisch, anti-autoritair, anti-kapitalistisch, anti-protestants, anti-klerikaal, anti-semitisch, anti-Dreyfus, anti-vrijmetse-laars, anti-Engels en anti-Duits ... In deze ideologische warboel van allerlei afwijzingen door elkaar blijft slechts één ding overeind en dat is de constante bezorgdheid van Willette Frankrijk te verdedigen als grote natie in een tijdperk - tussen 1870 en 1918 - waarin het hedendaagse Europa vorm krijgt op basis van sterker wordende nationale identiteiten en nationalistische eisen, die uiteindelijk zullen leiden tot de Eerste Wereldoorlog.”

■ 1857

Adolphe Léon Willette wordt geboren op 31 juli in Châlons-sur-Marne.

■ 1875

Hij schrijft zich in in de École des beaux-arts in Parijs, waar hij leerling wordt van Cabanel. Een jaar later worden zijn eerste tekeningen gepubliceerd in *La France illustrée*.

■ 1881

In oktober vindt de opening plaats van *Le Chat noir*. Willette maakt vanaf het begin deel uit van het avontuur.

■ 1882

Hij verhuist naar Montmartre, waar hij zijn reputatie en zijn personage Pierrot zal vestigen. Willette begint te werken voor de dagbladen *Le Chat noir* en *Panurge*.

■ 1884

Speciaal voor het cabaret *Le Chat noir* schildert hij de *Parce Domine*. De werken van Willette en *La Montagne aux chats* van Steinlen vormen het volledige decor van het cabaret.

■ 1885

Begint te werken voor *Courrier français*.

■ 1886

Start een relatie met Christiane Bastion, bijgenaamd Cri-Cri, die een klein huisje bezit in L'Isle-Adam, rue Saint-Lazare.

■ 1888

Eerste grote tentoonstelling van Willette in maart. Op 6 juli verschijnt het eerste nummer van het dagblad *Le Pierrot*. Het avontuur eindigt op 5 maart 1891 met een faillissement. Willette is geruïneerd, zit in de schulden en is uit zijn burgerlijke rechten ontzet. Pas in 1909 zal hij deze opnieuw verwerven.

■ 1889

Bij de parlamentsverkiezingen van 22 september in het IXe arrondissement van Parijs treedt Willette op als "anti-semitisch kandidaat".

■ 1893

In naam van de Ligue pour la décence des rues dient de senator Bérenger klacht in tegen

Le Courrier français en de organisatoren van het "bal des Quat'z'Arts", een bal voor het volk en studenten. Willette bindt daarop de strijd aan met Bérenger, die zal duren tot aan de Eerste Wereldoorlog.

■ 1896

Begin van de samenwerking met *Le Journal* in januari. In maart organiseert en leidt Willette de eerste Vachalcade van Montmartre.

■ 1897

Tweede Vachalcade van Montmartre op 20 juni.

In december vindt het "bal du déficit" plaats, een feest met de bedoeling de kassa van het organisatiecomité van de Vachalcade te spijzen. Door de mislukking ervan moet Willette afzien van de editie van 1898.

■ 1899

De schilder gaat weg bij Christiane en huwt met Éva Fleury. Ze zullen scheiden in 1908.

■ 1901

Lancering van *L'Assiette au beurre*; Willette maakt de dubbelpagina van het eerste nummer. Op 21 november richt hij het blad *Le Pied de nez* op. Het zal verdwijnen in 1902.

■ 1907

Hij is betrokken bij de lancering van *L'Humanité*, waarvoor hij enkele covers tekent.

Op 3 juli wordt de eerste dochter van Willette geboren, Jeanne, bijgenaamd Maria.

In december lanceert Willette een petitie voor het respect van het auteursrecht en het opstellen van een wet over het artistieke recht als gevolg van een klacht over imitatie van de tekenaar Jossot. De wet wordt in 1912 gestemd.

■ 1909

In april wordt het eerste bedrijf voor het auteursrecht van kunstenaars opgericht; Willette wordt er de eerste voorzitter van. In december huwt Willette met Charlotte Duchâteau.

■ 1910

In februari wordt zijn zoon Pierre geboren, die zal overlijden wanneer hij 21 maanden oud is. In november 1912 wordt zijn dochter Françoise geboren, en in oktober 1917 volgt Anne.

■ 1913

Begin mei vindt een vergadering plaats van het organisatiecomité van een "fête d'adieu au Vieux Montmartre".

Het is eigenlijk een retrospectieve optocht van al het werk van Willette, die erepresident wordt genoemd van de onderneming.

■ 1915

Willette schrijft *Feu Pierrot*, zijn boek van herinneringen, dat in 1919 wordt gepubliceerd.

■ 1920

Oprichting van de Republiek Montmartre, waarvan hij tot president verkozen wordt.

■ 1926

Willette overlijdt op 4 februari. Hij wordt begraven op het kerkhof van Montparnasse.

Activiteiten

Woensdag 22/10/2014

Van 14u tot 16u : opening van de tentoonstelling voor kinderen.
Ontdek het rijke universum van de kunstenaar tijdens een korte rondleiding en creëer zelf originele waaiers door gebruik te maken van diverse materialen. Voor kinderen van 6 tot 12 jaar.
Gratis, reservatie verplicht : 081/77 67 55.

Elke maandag

Osez le musée Rops !

Modules van 2 uur (aangepast bezoek met een creatieve workshop), bedoeld voor verenigingen uit de sociale sector.
Gratis, reservatie verplicht : 081/77 67 55.

Zondag 02/11/2014

Gratis toegang tot het museum.
14u30, gratis rondleiding van de tentoonstelling.
Reservatie verplicht : 081/77 67 55.

Donderdag 06/11/2014

Afterwork museum : open tot 20u.
18u30, gratis activiteit : lezing door Nicholas-Henri Zmelty, doctor in hedendaagse kunstgeschiedenis en co-auteur van de catalogus van de tentoonstelling. Activiteit inbegrepen in het toegangsbiljet van de tentoonstelling.
Reservatie verplicht : 081/77 67 55.

Donderdag 04/12/2014

Afterwork museum: open tot 20u.
18u30 : lezing door Anne-Laure Sol, directrice van het museum voor Kunst en Geschiedenis Louis-Senlecq in L'Isle-Adam
Activiteit inbegrepen in het toegangsbiljet van de tentoonstelling.
Reservatie verplicht : 081/77 67 55.

Zondag 07/12/2014

Gratis toegang tot het museum.
14u30, gratis rondleiding van de tentoonstelling.
Reservatie verplicht : 081/77 67 55.

Zondag 04/01/2015

Gratis toegang tot het museum.
14u30, gratis rondleiding van de tentoonstelling.
Reservatie verplicht : 081/77 67 55.

Rechtenvrije beelden voor de pers

Adolphe Willette, *Parce Domine*, 1884, huile sur toile 199 × 390 cm. Paris, musée de Montmartre.
© musée de Montmartre. Dépôt du musée Carnavalet

Adolphe Willette, *Les Petits oiseaux meurent les pattes en l'air*, dessin original paru dans *Le Chat noir* du 12 janvier 1884, 15,5 x 11 cm. Collection privée.

Adolphe Willette, *Passage de Vénus devant le soleil*, vers 1885, huile sur toile, 164 x 90 cm. L'Isle-Adam, musée d'Art et d'Histoire Louis-Senlecq.

Anonyme, *Portrait de Willette*, dédié : « J'étais bien plus heureux quand j'étais malheureux ! », 1906, photographie. Collection famille Bihl-Willette, Paris

Adolphe Willette, *Enfin ! Voilà le choléra*, planche n°15 parue dans *Pauvre Pierrot*, 1884, aquatinte, 32,5 x 25 cm. Paris, musée de Montmartre.

Adolphe Willette, *Pierrot et Colombine la lessive*, 1918, encre et aquarelle sur papier, 49 x 39 cm. Collection privée

Adolphe Willette, *Pierrot amoureux*, in *Le Chat noir* n°13, 8 avril 1882. Paris, musée de Montmartre

Adolphe Willette, *Le Martyre de la pensée*, œuvre réalisée pour la librairie Belin, s.d., huile sur toile, 100 x 115 cm. Collection privée. © Henri Delage

Adolphe Willette, *Le Rêve de la Lorette*, s.d., huile sur toile, 205 x 113 cm. Collection privée. © Henri Delage

Adolphe Willette, *A la pensée*, enseigne pour Henry Pensée magasin de broderie, 1890-1910, huile sur toile. Paris, musée Carnavalet © musée Carnavalet / Roger Viollet

Adolphe Willette, *La Revue déshabillée*, affiche pour le cabaret les Ambassadeurs, 1894, lithographie en couleurs, 60 x 40 cm. Paris, musée Carnavalet © musée Carnavalet / Roger Viollet

Adolphe Willette, *Le Printemps*, 1920, huile sur toile, 247 x 117,5 cm. Genève, collection privée © Lucas Olivet, Genève

Adolphe Willette, *Prenez du cacao Van Houten*, 1893, lithographie en couleurs, 198 x 68 cm. Paris, musée Carnavalet © musée Carnavalet / Roger Viollet

Over het Félicien Rops museum

Het Félicien Rops museum - Provincie Namen bevindt zich in het hart van het oude Namen en stelt het werk van deze 19de eeuwse kunstenaar, tekenaar, etser, illustrator en schilder voor. Naast de permanente collectie, organiseert het museum regelmatig tijdelijke tentoonstellingen die gewijd zijn aan hedendaagse gravures, of aan kunstenaars die een band hebben met Félicien Rops of met zijn werk, door hun thema (erotisme, karikatuur, illustratie) of hun techniek. Het museum beschikt over een audiovisuele zaal en er zijn regelmatig gratis vertoningen van films over het werk van Rops of over thema's die gelinkt zijn aan de tijdelijke tentoonstelling. In de bibliotheek van het museum kunnen boeken en tijdschriften die een link hebben met Félicien Rops, over gravure en over kunst in de 19de eeuw geconsulteerd worden. Voor kinderen en jongeren stelt het museum een interactieve rondleiding voor, een ontdekkingsreis rond verschillende thema's of een bezoek met een workshop waar de kinderen een initiatie krijgen in verschillende kunsttechnieken. Er is eveneens de mogelijkheid voor kleuterklassen en lagere schoolklassen om een volledige dag in het museum te beleven (bezoek aan de permanente collectie en 3 ateliers).

En het museum organiseert ook de vakantiestages (Pasen en zomervakantie) voor kinderen van 8 tot 12 jaar.

PRAKTISCHE INFORMATIE :

Musée Félicien Rops /
Province de Namur
18/10/14 - 11/01/15

Open van dinsdag tot zondag
van 10u tot 18u

Gesloten op 24, 25,

31 december en 1 januari

rue Fumal, 12 - 5000 Namur

T.081/ 77 67 55 //

E. 081/ 77 69 25

info@museerops.be

www.museerops.be

 facebook.com/museerops

 @museerops

Toegang : 3€ Korting : 1,50€

Schoolgroepen : 1€

Jonger dan 12 jaar

Artikel 27 : gratis

Reservatie rondleidingen :

081/77 67 55

